

TIPS bij integratie in het S.O.

- Een Cochleair Inplant/hoorapparaat IS GEEN bril! Een bril corrigeert een slecht zicht (quasi) volledig, een CI/hoorapparaat kan dit niet!! Met een CI blijf je dus slechthorend (SH).
- Een CI zal alle geluid op dezelfde manier doorseinen, ook het achtergrondgeluid. Filteren is dus moeilijk.
- HOREN is NIET HETZELFDE als BEGRIJPEN!

SPRAAKAFZIEN

- Aandacht trekken voor je begint te praten, vb. door even aan te tikken, op de bank te tikken, of de naam te noemen.
- Gezicht naar de dove leerling gewend houden zodat hij optimaal kan spraakafzien. Dit betekent:
 - niet door de klas heen & weer wandelen terwijl je uitleg geeft, maar zoveel mogelijk vooraan blijven staan tijdens de uitleg.
 - geen uitleg geven terwijl je op het bord schrijft want dan sta je met je rug naar de klas.
- Je realiseren dat spraakafzien ook z'n beperkingen heeft, omdat:
 - sommige spraakklanken blijven zorgen voor verwarring (p-b-m; v-f; t-d-n),
 - andere zijn dan weer niet zichtbaar (g-h-k-franse r),
 - niet iedere dove/slechthorende kan even goed spraakafzien,
 - bovendien moeten ze zich ook telkens aanpassen aan het lipbeeld van een persoon (wissel van lkrn in SO!).
- Je realiseren dat spraakafzien een voortdurende concentratie vergt en de leerling daar dus ook moe van wordt (dwz het niet een volledige lesdag even intens kan blijven volhouden)

ARTICULATIE

- Duidelijk articuleren, maar niet overdrijven.
- Iets luider praten, maar zeker niet roepen.
- Je spreektempo aanpassen, niet te vlug en ook niet te traag.

KLAS

- Achtergrondlawaai vermijden.
- Goede akoestiek (geen galm).
- Best op de eerste rij beetje schuin voor de leerkracht (Leerling heeft vb. een CI aan het linkeroor. Dan best zo laten zitten dat hij het LO gericht houdt naar de leerkracht en niet naar raam of muur).
- Wanneer medeleerlingen een correct antwoord geven, is het goed om dat antwoord toch nog even te herhalen.
- Geef de dove leerling de gelegenheid om zich om te draaien naar de geluidsbron, vb. als een andere leerling aan het woord is.

GEBRUIK van FM

FM kan een goed hulpmiddel zijn in de klas. Het is zeker aangewezen dit te gebruiken bij vb. dictee, het aanbrengen van nieuwe leerstof (en bijhorende nieuwe woordenschat), ... FM heeft het voordeel dat de stem van de leerkracht 'directer' waargenomen wordt en dat het 'lawaaï' in de klas meer op de achtergrond verdwijnt. Nadeel is dan weer dat ook de antwoorden/inbreng van de andere leerlingen veel minder goed gehoord worden, tenzij de microfoon van persoon naar persoon doorgegeven wordt. Best is dus om de lessituatie in te schatten vooraleer er besloten wordt FM te gebruiken.

TAALNIVEAU

Er kunnen moeilijkheden blijven op vlak van:

- actieve woordenschatbeheersing: vooral abstracte woorden, uitdrukkingen, figuurlijk taalgebruik, ...
- grammatica: correcte zinsbouw (zeker bij onderschikking), juiste plaats van de zinsdelen, gebruik van de tijden van het werkwoord ...

=> Dit alles heeft te maken met het feit dat een CI-drager 'taal' enkel leert door geconcentreerd te luisteren. Spontaan taal-lernen gebeurt slechts sporadisch ... Terwijl horenden continu in een talige omgeving vertoeven (radio, tv, gebabbel op de achtergrond, ...) en zo ook onbewust onze taal leren, is dat voor elke persoon met een gehoorprobleem veel moeilijker. Luisteren vergt voortdurende concentratie. Men spreekt van informatie-reductie of beperkte toegankelijkheid van omgevings-info (gericht of niet gericht) ovv het gehoorprobleem. Dit heeft vanzelfsprekend ook gevolgen op de taalontwikkeling in zijn breedste vorm. Dat is ook vaak te merken in het gesproken en geschreven taalgebruik van een dove persoon.

AUDITIEVE aanvullen met VISUELE → het auditieve geheugen van een dove leerling is net omwille van de handicap minder goed getraind. Ze hebben geleerd om daar niet zomaar op te vertrouwen. Ze rekenen er dus op de kans te krijgen de auditieve input te kunnen aanvullen met visuele input en zo hun kennis op te bouwen.

- Huiswerk, taken, toetsen, afspraken steeds, en bij voorkeur bij het begin van de les, noteren op het bord. Een vlugge, mondelinge afspraak op het einde van de les gaat verloren voor een dove/slechthorende leerling.
- Een bordschema is vanzelfsprekend ook een goed visueel hulpmiddel.
- Woorden, zinnen, dictaten, kortom alles wat dient ingevuld te worden, kan je het best meeschrijven op het bord. Dit om spellingsfouten, grammaticale fouten te voorkomen.
- Een OT (onverwachte toets) op het einde van een lesuur is heel moeilijk voor een dove leerling. Pas wanneer de auditief verkregen lesinfo ook thuis visueel verwerkt kan worden, kan hij/zij de leerstof voldoende onder de knie krijgen.

(HULP van) KLASGENOTEN

- Schrijven én luisteren gaan niet samen.
- Indien er veel genoteerd dient te worden, is het het best om kopies van een medeleerling te voorzien zodat de volle aandacht aan het luisteren kan worden gegeven.
- CI en de vraag tot aanpassing kan aanleiding geven tot wreveld, zelfs jaloezie bij klasgenoten. Het is goed om bij het begin van het schooljaar de dove leerling en zijn CI goed te kaderen.

SPECIFIEKE SITUATIES

- **Zwemles:** de CI wordt uitgedaan. De CI-drager hoort dus niets meer! Je houdt hem/haar dan best goed voor je zodat hij kan spraakafzien en je kan hem/haar dan best de kans geven om eerst even te kijken wat de anderen doen.
- **Muziekles:** Er kan vb. gevraagd worden dat de dove leerling een stukje theorie (componist, muziekgenre, ...) zelfstandig onder de knie krijgt, ...
- **Dictee:** het kan best dat dit vlot lukt, maar in geval van moeilijkheden, want een dictee dient een controle te zijn op spellingsvaardigheid, niet op lipleesvaardigheid:
 - vb. kan een korte tekst vooraf gememoriseerd, om in de klas neergepend te worden.
 - vb. kan je een geziene tekst geven, maar dienen er weggelaten woorden correct ingevuld te worden.
 - vb. kan er bij een gekende woordenlijst gevraagd worden om te corrigeren.
- **Video ZONDER ondertiteling**
 - óf op voorhand kort vertellen wat er te zien zal zijn.
 - óf een bijhorende tekst laten 'stillezen' om daarna schriftelijk vragen te beantwoorden, de tekst samen te vatten, ...
- **Cassette** (vb. bij de les Nederlands, Frans, ...): dit is onmogelijk om (goed) te begrijpen voor elke persoon met een auditieve handicap. Je kan:
 - de tekst laten 'stillezen' en daarna schriftelijk vragen laten beantwoorden
 - of de tekst laten samenvatten
 - of de tekst laten vertalen, ...
- **Mondeling Frans/Engels:** Vermoedelijk zal het mondeling beheersen van een vreemde taal moeilijker worden naarmate er meer en meer wordt les gegeven of conversatie plaats vindt in die andere taal. Dit vraagt goede opvolging. Indien het nodig geacht wordt en mogelijk is, dan is het aangewezen om het accent te verschuiven naar het beheersen van de andere taal op papier, dwz: **correct schrijven en goed begrijpend lezen**.
- **Klasgesprek**
 - goed structureren
 - goed afspreken dat er één na één wordt gepraat, en niet door elkaar
 - dat wie aan het woord is eerst zijn/haar hand opsteekt
 - je realiseren dat er bepaalde zaken 'verloren' zullen gaan voor de dove leerling. Dit kan je opvangen door nadien kort samen te vatten wat er verteld werd. Perfectie bestaat natuurlijk niet en sommige situaties zullen te nemen zijn zoals ze zijn. Een gezond gevoel voor humor (beiderzijds) lost dan veel op.
- **Groepswork:** het kan best zijn dat dit vlot lukt, maar in geval van moeilijkheden:
 - het gemakkelijkst is om de dove leerling met één andere leerling te laten samenwerken (niet telkens dezelfde leerling). In een groepje remt het de spontane communicatie erg af als er moet rekening gehouden worden met de dove leerling. Onder elkaar zullen jongeren immers heel vlog, door elkaar en ook meer in het dialect communiceren. Vaak gebeurt het dat de dove leerling dan 'opgezadeld' wordt met opzoekingswerk, en zich te weinig betrokken voelt bij het beslissen hoe de opdracht concreet uitgewerkt wordt. Anderzijds hebben de medeleerlingen vaak het gevoel dat de dove leerling 'er niet veel voor hoefde te doen, en mee profiteert van hun werk'.